

Susanna Lahtinen

Museotapahtumat – kuratoituja kokonaisuuksia museon teemoista

Museoissa tapahtuu kaikenlaista: järjestetään luentoja, seminaareja, asiantuntijaopastuksia, taiteilijata-paamisia, draamallisia kierroksia, elävöitystä, sinkkuiltoja, turnajaisia, markkinoita, työpajoja ja paljon muuta. Toisinaan tapahtumat järjestetään museon tiloissa, mutta ne ovat ulkopuolisen toimijan toteuttamia. Museo toimii siis vain mahdollistajana, vuokraa tilat ja tarjoaa puitteet, mutta ulkopuolisten toimijoidenkin tapahtumien tulee istua museon linjaan. Tapahtuma voidaan tehdä myös yhteistyössä, jolloin eri osapuolet tuottavat yhdessä sisältöä tapahtumaan. Kuitenkin useimmiten on kyse museon omasta tapahtumasta, jolloin museon rooli sisällöntuottajana ja tiedon välittäjänä on suuri.

Tapahtumien taustalla

Tapahtumat eivät synny hetkessä. Ne vaativat pitkää suunnittelua. Tapahtuman toteuttaminen vaatii aina taakseen ison työryhmän, joka koostuu erilaisista osaajista. Tiimityöllä syntyvät parhaat ideat, kun luova porukka lähtee kokoamaan ilmoille heitetyistä ajatuksista toimivaa tapahtumaa. Vähitellen, pala palalta, alkavat osat loksahdella paikoilleen, sisältö hahmottua, aikataulut hioutua, markkinointimateriaalit muodostua ja lopulta tapahtuma voi alkaa.

Tapahtumat voivat olla niin sanottuja massatapahtumia, jolloin henkilökuntaakin talkootyöläisineen ja elävöittäjineen saattaa olla yli sata henkeä. Sanomattakin lienee selvää, että tämänlaisen tapahtuman koordinoimiseen menee paljon aikaa. Se vaatii myös muutaman vastuuhenkilön, joilla on langat hyppysissään. Vapaaehtoisten rooli museotapahtumien toteutuksessa on suuri ja tärkeä. Ilman lukemattomia vapaaehtoisia, kuten talkoolaisia ja historianelävöittäjiä, ei museoissa useinkaan saisi toteutettua isoja tapahtumia.

Toimintaa suunniteltaessa pitää myös ottaa huomioon museon erilaiset kävijät ja heidän tarpeensa. Mitä museokävijät tulevat museosta hakemaan? Halutaanko elämyksiä, oppia jotain uutta vai tullaanko vain siksi, että kulttuuri koetaan mukavaksi harrastukseksi? Ihannetapauksessa museo voi tarjota tapahtumissaan kaikille jotain, mutta toisaalta eri tapahtumat voidaan kohdistaa erityisesti tietyille kohderyhmille, jolloin tapahtuman sisältö mietitään sen mukaiseksi.

On myös hankalaa, jollei mahdotonta, huomioida kaikki. On tärkeää kuunnella kävijöiden toiveita ja kunnioittaa perinteitä, mutta toisinaan pitää löytää uskallusta ja kokeilunhalua testata uusiakin

ideoita, vaikka sitten menisi joskus hieman pieleen. Toiset kävijät voivat toivoa uusia tapahtumia erilaisin teemoin ja toisaalta kaipaillaan samoja ohjelmasisältöjä kuin ennenkin on ollut. Joskus käy niin, että vaikka suunnitellaan mielenkiintoinen tapahtuma, jossa on pyritty ottamaan kävijät monipuolisesti huomioon, asiakaspalautteissa kuitenkin todetaan, että parasta olivat portaat ja ikkunat. Toisaalta voidaan pohtia, että olisivatko kävijät tulleet museoon ihailemaan portaita ja ikkunoita, jollei tapahtuma olisi houkutellut heitä paikalle.

Museoympäristö – haaste ja mahdollisuus

Museotapahtumia tehtäessä pitää huomioida museoympäristön asettamat vaatimukset ja rajoitteet. Kaikkea ei aina ole mahdollista toteuttaa museotiloissa. On muistettava pitää mielessä kävijöiden turvallisuus, esineturvallisuus, museaaliset arvot ja museon edustama linja. Seiniin ei voi kiinnittää tekniikkaa, tulen käyttö ei ole sallittua ja ruokaakaan ei mielellään saisi interiööreihin tuoda.

Valtava työ yhden päivän takia. Lause on kuultu usein jopa kollegoiden suusta, ja tottahan toteama on. Usein vain päivän kestävästä tapahtumasta varten tarvitaan kuukausien suunnittelutyötä, yhteistyötahojen selvittelyä, yhteydenottoja vapaaehtoisten suuntaan, taustatiedon keruuta ja sisällön omaksumista, tiedon jakamista, riittävän työvoiman huomioimista työvuorosuunnittelussa, rekvisiitan toteuttamista ja paljon muuta. Toisinaan tulee yllätyksiä: asioita, joihin suunnittelusta huolimatta ei ole huomannut varautua. Näin kävi viime syksynä, kun tapahtumasta varten ensin kävimme luvan kanssa turkulaisesta metsästä hakemassa puita, kuusia ja mäntyjä, jotka sitten veimme pakastettavaksi, etteivät niissä asustelevat ötökät pääsisi tapahtuman aikana tekemään tuhojaan museoesineisiin ja täytettyihin eläimiin. Kokemuksesta opimme, että kuuset eivät kovin hyvin kestä pakastusta, ikivihreä ei aina ole vihreä. Note to self: pakasta vain mäntyjä.

Tapahtumien tarkoitus

Tärkein kysymys museotapahtumia suunniteltaessa on, mitä museot tapahtumillaan haluavat viestiä. Halutaanko lisätä näkyvyyttä, tavoitella kulttuurimatkoilijoita vai kertoa kulttuuriperinnöstä. On tärkeää pohtia, millainen kuva annetaan vaikkapa Turun linnan keskiajasta ja mitä elementtejä kulloisessakin tapahtumassa nostetaan esille, jotta voidaan kertoa ilmiöstä halutulla tavalla.

Museo on oppimisympäristö, ja museolla on tärkeä rooli siinä, mitä ja miten kerrotaan kävijöille esimerkiksi historiasta tai tietystä ilmiöstä. Museo on oppimisen mahdollistaja, ja tiedon välityksen tavat ovat monipuoliset – tapahtumat ovat yksi niistä keinoista. Pedagogisuuden ei tarvitse olla kuivaa; moniaistisesti omaksuttavissa oleva tieto, jota elävöittäjät ja museo-oppaat jakavat, sekä itse tekemisen mahdollisuus työpajoissa mahdollistavat mielenkiintoisen museokäynnin ja tekevät tapahtumasta kiinnostavan. Katsomalla, kuuntelemalla ja kokeilemalla saa museokävijä

monipuolisen kokemuksen ja tulee samalla omaksuneensa tietoa tapahtumassa esitetystä asiasta. Museoilla on kuitenkin suuri vastuu siitä, että esitetty tieto perustuu faktaan. Tapahtumat, kuten museoiden näyttelyt, ovat kuratoituja kokonaisuuksia, työryhmän laajasta sisällöstä ja erilaisista ideoista poimimia, kyseiseen teemaan sopivaksi katsomia sisältöjä, jotka muodostavat tapahtuman.

Turun linna. Kuva: Susanna Lahtinen

Kirjoittaja on kulttuurihistorioitsija, joka työskentelee tutkijana Turun museokeskuksessa ja työstää vapaa-ajallaan väitöskirjaa entisajan matkailijoiden pimeyskokemuksista.